

mindegyiket átalakítja, módosítja, új változatokat hoz létre, a formákat egyéni ötletek szerint kombinálja, úgyhogy mind összbonyomásban, mind részleteiben sajátosan helyi jellegű. Az általános stílusképből, mint a további fejlődésre is hatást gyakorló magyar motívumok, az arkád és a virágdíszes orna-

mentika bontakoznak ki. A formák, — melyeknek alkalmazásában nem a nagyvonalú tektonizmus jut érvényre, mint a Dunántúlon, hanem a festői ötletesség — javarészt cinquecento szelleműek. Az átmenetet a barokkba a német későrenaissancéból átvett, dekoratív elemek készítik elő.⁸

Dr. BALOGH JOLÁN

IN MEMORIAM

SINKOVICH DEZSŐ festőművész októberben meghalt Temesvárott. Még csak két évvel ezelőtt Dél-Amerikában feltűnést keltett magyaros ízlésű pavillonterveivel, ezt megelőzően bánsági templomok díszítésére készített, szintén magyaros terveivel, főképp pedig egy sor művészi plakátjával, tableau-terveivel, amelyekkel Temesvárott, Bukarestben és Kolozsvárott első díjakat nyert. *Sin-*

kovich Dezső Temesvárott született 1888 június 5, ugyanott végezte a tanítóképzőt, művészeti tanulmányokat folytatott Münchenben (1913), előzően pedig a temesvári fa- és fémipariskolában tanult. 1907-től fogva mint rajztanár működött szülővárosában, a polgári iskolán, azután a felső ipariskolán, 1924—8 pedig a piarista liceumban.

MŰVÉSZETI ÉLET ÉS IRODALOM

MESTERHÁZY JENŐ, *A budai királyi palota hajdan és most*. 3 alaprajzzal és 34 fényképmetszettel. Budapest. Szerző tulajdona. — Ez a negyvenlapnyi tanulmány szorgalommal és lelkesedéssel készült. Végigvonal rajta az a kellemes alapérzés, ami sokszor különbözeti meg a lélekkel dolgozó nem céhbéli munkát az okoskodni szerető tudóstól, ki legkevésbé sem szokott mindig jobbkézzel dolgozni. Mesterházy kis könyvét eredménnyel használták már eddig is mint vezetőt. Kívánatos, hogy megérje újabb kiadását.

Megérdemli ezt elsősorban tartalma, gondosan összegyűjtött és feldolgozott anyaga és megbízhatósága miatt. A multa vonatkozó tudnivalók fontosságuk szerint értékelve jobbatok meg benne. Kidomborodik a könyvecskében mindenkinek a szerepe, ki nek a királyi székhely építésében jelentős szerepe volt: IV. Bélaé, az alapítóé, Erzsébeté, Nagy Lajos özvegy édesanyjié, ki a díszes kápolnát építtette és a király öccsét, István herceget, ki az Istrván-torony újr-építője lett, Zsigmondé, ki az elődeitől átvett épületeket kiegészítette az arkádós palotaudvarral, a csonkatoronnyal és a mai Szent György-térig terjedő hatalmas vár-palaccal, Mátyásé, ki a belső palotát az olasz renaissance világhírű orthonává tette, Gróf Regalé, ki új épületet emelt az 1686-i ostromlók által szétlőtt régi vár helyén. A munka nagyobb része azonban, rendeltetésének megfelelő módon, a mai királyi pa-

lotával foglalkozik. Érdeme szerint méltatja az első tervek készítő Ybl Miklóst, a Vár-bazár alkotóját és Hauszmann Alajost, ki Yblnek, az eredeti tervezőnek halála után a munka nagyobb részét végezte és a régi tervet különösen a keleti részen, továbbalakította.

Helytálló a munka stílusbírálati része is. Megjegyzésünk csak az egyes részlecek kérdések tárgyalásához lehetnek. Az újjáépítőknek adott utasítás arra, hogy a barokk stílushoz ragaszkodjanak, megokolt volt. Valami „szecessziós” vonal úgyis belopakodott a Hauszmann-féle formákba. (Sőt a Györgyi-féle magyaros ékítményekbe is.) Mesterházy lelkesedését a nagy kupoláért nem tudom osztani, mert ez a súlyos tömeg erőszakolt a várhegy természetes alakján. Györgyi Géza magyar díszítőformái valóban hasznára vál-

⁸ A *Magyar Művészet* F. évi első számában közölt tanulmányunkhoz kiegészítésként megjegyezzük, hogy a veszprémi múzeumban van egy budai származású gyümölcsfűzéses keretűredék, mely motívumában hasonló a budai palota (tévedésből fordítva) reprodukált terepéhez, de kidolgozásban gyengébb, laposabb. Ez alkalommal tanulmányunk néhány elírását és tévedését is helyreigazítjuk. Veszprém, mint renaissance lelőhely a második korszak felsorolásából (18. lap, II. hasáb, 40. sor) átrendő az első korszakba (18. lap, II. hasáb, 22. sor); Bachkay Miklós püspök uralkodási ideje 1503—4 (25. lap, I. hasáb, 38. sor); az nyírhatósi templom chorusa (25. lap, II. hasáb, 8. sor) tévesen szerepel a síkúti kápolna chorusa helyett, a Kanizsai-kápolna az esztergomi székesegyház észak-i oldalán állott (26. lap, I. hasáb, 2. sor), továbbá kimaradt a pécsi pastoforium szerkezetéről a firenzei jelző (24. lap, I. hasáb, 19. sor).

tak a palotának; többek közt azért is, mert tulajdonképpen velük költözött be oda először a magyar stílus. Elemzésükre és értelmezésükre az a megjegyzés, hogy a magyar népművészet díszítőformáinak kérdésében még mindig nem jutottunk el a végleges döntéshez. Hogy a Keletnek van bennük része, tagadhatatlan, hiszen éppen Magyarország a határ a Kelet és a Nyugat közt. Tisztázásra vár azonban még az a kérdés, milyen arányban járult hozzá a fejlődéshez az egyik és a másik. Messze vezetne a tárgytól, ha a szerző néhány megjegyzésénél ezúttal hosszabban elidőznék.

Felvinczi Takács Zoltán

AREZZO. Az arezói Santa Flora e Lucilla-templomban fölfedezték Bartolommeo della Gatta-nak egy eddig ismeretlen, szent Lőrincet álló egész alakban ábrázoló freskóját. Bartolommeo della Gatta, igazi nevén tulajdonképpen Don Piero d'Antonio Dei (1448—1502) Piero della Francesca-nak volt követője és egyik legérdekesebb egyénisége az umbro-toszkánai festészetnek a XV. század végén.

ASCHAFFENBURG. Friedrich Dörnhofer, a bajor múzeumok nemrég nyugalmába vonult főigazgatója visszavonulása előtt teljesen átrendezte az aschaffenburgi kastély képtárát, amelynek magvát a mainzi választófejedelmek gyűjteménye alkotta. A kevésbé értékes anyag kiválasztása után több mint 400 kép maradt meg a gyűjteményben, köztük Rembrandt Szt. János-a, Hans Baldung Grien Keresztrefeszítése, van Dyck, Wouwerman, Brouwer, Jacob van Ruisdael, Fuger és ismeretlen XV. századi német mesterek művei.

CHANTILLY. A Musée Condé először állítja ki a birtokában levő több mint száz Poussin-rajzot. Legnagyobb részük szépiavázlat; néhányat kapcsolatos lehetett hozni a művész több ismert kompozíciójával, különösen fontosak a Germanicus halála és a Szabin nők elrablása c. kompozíciókhoz készült vázlatok.

DETROIT. Az amerikai múzeumok minden alkalmat és ürügyet megragadnak, hogy nagy kiállítások rendezésével magukra vonják közönségük és főleg mecénásaik figyelmét. A detroiti múzeum most abból az alkalomból, hogy Diego Rivera, a kitűnő mexikói festő, befejezte a múzeum új épületének új freskóját, olasz XIV. és XV. századi mesterek festményeiből rendezett kiállítást, azzal a megokolással, hogy a primitívek ismerete megkönnyíti a közönség számára a freskó-technika megértését. A száz képet

bemutató nagyrétű kiállításon, amelyre nagy amerikai magángyűjtemények és műkereskedők küldték el korai olasz festményeket, egyetlen fallfestmény vagy fallfestménytörredék sem szerepel ugyan, de ez semmit sem von le a kiállítás jelentőségéből, amelynek nevei között Maso, Starnina, Andrea Vanni, Bartolo di Fredi, Fra Angelico, Benozzo Gozzoli, Fra Filippo Lippi, Botticelli, Cosimo Rosselli, Domenico Ghirlandajo, Giovanni és Gentile Bellini, Matteo di Giovanni, Sassetta, Francesco Francia, Francesco del Cossa, Ercole Grandi, Dosso Dossi, Vincenzo Foppa, Bartolommeo Veneto, Sarto, Bronzino és Pontorno szerepelnek. A bemutató ennek folytán — és mivel az attribúciók nagyrésze helyes is — az utolsó évek legfontosabb olasz kiállításai közé tartozik.

FIRENZE. Néhány héttel ezelőtt befejezödtek a Bargello (Museo Nazionale) régen folyamatban levő átrendezési munkálatai és pár nappal ezelőtt megnyitották a szép múzeum másodkemeleti termeit is a közönség részére. Az új rendezésben, amely dr. Filippo Rossi kitűnő munkája, nagyon jól érvényesül az a csodálatos szoboranyag, amely a Bargellót a világ egyik legszebb szoborgyűjteményévé avatja. A földszinten és az elsőemeleti termekben végzett átalakítások már két év előtt befejezödtek és ismeretes, hogy a földszinti nagy udvarból nyíló két kis teremben a XIII és XIV. század alkotásai, ill. Michelangelonak és közvetlen követőinek művei kaptak helyet. Itt állították fel a Bacchust is, amely eddig az udvar arkádus folyosóján állott és itt van természetesen az ú. n. Pitti-tondo, a kis márvány-Dávid, a Brutus és a tévesen Michelangelonak tulajdonított, Szt. András vértanúságát ábrázoló márványrelief. Tribolonak Michelangelo után készült másolatai, valamint Pierino da Vinci és Vincenzo Danti kisebbmértetű domborművei egészítik ki ennek a kis teremnek az anyagát.

Az első emelet loggiáján nem tűnik fel semmi változás: Giovanni da Bologna Mercurja és Venus-a régi helyükön maradtak. Ellenben teljesen átrendezték az elsőemeleti nagytermet, az egykori „Salone del Consiglio Generale“-t. (A Bargello tudvalegőleg a firenzei Podesta palotája volt.) Donatello Gattamelata-jának eredeti nagyságú gipszmásolatát már két évvel ezelőtt lebontották, újabban pedig eltávolították és a másodkemeleti termekben helyezték el az összes egykor itt felállított, XV. század második feléből és a XVI. századból származó, alkotásokat s így a nagyterem most csodálatosan egységes áttekinthető ad Donatellonak, kortársainak és közvetlen követőinek munkásságáról, tehát a XV. század első felének firen-

zei szobrászatáról. Donatello művei közül többek között az Or San Michele Szt. Györgye, a Marzocco, a márvány Dávid, a bronz Dávid, a két álló, márvány Ker. Szt. János, az Uzzano-képmás, a sienai keresztelő-kút puttója, stb. van ebben a teremben, mellette Ghiberti és Brunelleschinek a firenzei Baptistarium bronzkapujához készült pályamunkái képviselik a XV. század elejének a szobrászatát, Michelozzo, Bertoldo, Agostino di Duccio Donatello iskoláját és Vecchietta két műve a kor sienai plasztikáját. A második teremben a mindig is itt felállított textilgyűjtemény mellett néhány XIV. és XV. századi faszobor kapott helyet, a harmadik teremben változatlanul és sajnos átrendezés nélkül maradt meg a gyönyörű Carrand-gyűjtemény. Ugyancsak iparművészeti tárgyak vannak a negyedik terem némileg átrendezett vitrináiban, az ötödik teremben pedig a Bargello remek olasz majolika-gyűjteménye került újonnan felállításra.

A második emelet helyiségei teljesen átrendezett állapotban fogadják a látogatót: az elsőemeleti nagyszarnok mellett itt történtek a leglényegesebb változtatások. Az első teremben kizárólag a Robbia-család: Luca, Andrea és Giovanni művei kaptak helyet, a falak mentén levő tárlókban pedig a múzeum nagy pecsétygyűjteményét és néhány vitrinre való régi pénzt helyeztek el. A második kisteremben kizárólag Benvenuto Cellini alkotásait állították fel: a Perseus két bozzeto-ját és eredeti bronzreliefjét, Francesco Medici óriásméretű bronzmellszobrát és bájos viaszképmását stb. A harmadik teremben gyűjtötték össze a firenzei quattrocento második feléből származó szoborműveket. Itt áll Verrocchio bronz-Dávidja és függ a Villa Carreggiából nemrég áthozott, Krisztus feltámadását ábrázoló szép terracotta-reliefje, itt vannak Mino da Fiesole, Benedetto da Majano, Antonio da Pollajuolo, Antonio Rossellino és Desiderio de Settignano összes, a Museo Nazionale birtokában levő alkotásai, míg a kor nem-firenzei szobrászatát ezúttal Matteo Civitali képviseli több művével. Az amateur számára rendkívül érdekes e gazdag kor összes nagy egyéni-ségeinek munkáit együtt, egy teremben láthatni, viszont az óriási anyag miatt a terem kissé zsúfolt és a nagy közelség nem válik az egyes darabok előnyére. A két kis teremben a késői-renaissance és a manierizmus kis-bronzait állították fel vitrinekben, míg az utolsó, a Cellini-terem másik oldalán nyíló nagy helyiségben, amely egykor a most nem kiállított érmeket tartalmazta, most a XVI.—XVII. századi alkotások kaptak helyet. Sansovino Bacchusa és Madonna-reliefje,

Antonio Lombardi kis domborművei, Alessandro Vittoria férfiarcképe, Giovanni da Bologna bozzettoi, Francesco Mochi, Pietro Tacca szobrai és Bernini remek női képmása a díszei ennek a teremnek. A Bargello új felállítása tehát, eltekintve néhány a hely szűk voltából származó kényszerű hibától, nagyon kielégitó; legfőbb érdeme, hogy az anyagot chronologikus rendben, egységesen, szervesen mutatja be.

KAIRÓ. Fuad egyiptomi király rendelkezésre elhatározta egy Napoleon-múzeum felállítását! Az új múzeum anyagát mindazok az emlékek fogják alkotni, amelyek a Napoleon által vezetett 1798—1801-iki francia expedícióról összegyűjtethetők.

LONDON. Az angol főváros egyik legérdekesebb és a külföld részéről még ma is kevésbé ismert gyűjteményét, a *National Portrait Gallery-t* (amely anyagánál és elrendezésénél fogva megfelel a mi *Történelmi Arcképcsarnokunknak*) jelentékenyen kibővítették. Az új épületszárnyat a *tavasz jolyamán György király nyitotta meg.*

MELBOURNE (Ausztrália). A melbournei képtár 21.500 font sterlingért (kb. 410.000 pengő) megvásárolta Rembrandtnak egy a hatvanas évekből való szignált ónarcképet, amely eddig a portlandi herceg gyűjteményében volt és csak rövid idő óta ismeretes.

PÁRIS. A párisi Musée Galliera helyiségeiben május elején nyílt meg egy nagyszabású kiállítás, amelynek tárgya a dekoratív művészet szerepe a színház és a zene történetében.

PÁRIS. A Louvre képgyűjteménye 211 ezer frankért (kb. 50.000 pengő) megszerezte Camille Corot egyik legfontosabb alkotását, amely a mester műtermét ábrázolja és 1865-ből való.

CÍMLAPUNKON néhai *Fellner Henrik*-nek, a Kerepesi-úti temetőben álló síremlékét, *Beck Ö. Fülöp* szobrászművész alkotását mutatjuk be.

Felölts szerkesztő: Dr. Majovszky Pál

Főmunkatárs: Dr. László Béla

Segéd szerkesztő: Dr. Péter András

Kiadó: Ormos György

Magyar Művészet. 1933. 11. szám

Szerkesztőség: VII., Erzsébet-körút 7. 1.